

ЛИНА ВАСИЛЕВА
ВИРТУОЗ НА
КРИМИНАЛНАТА ЗАГАДКА
ИЛИ ПРЕДГОВОР

chitanka.info

... ПОМЕСТЕН В КРАЯ НА НАСТОЯЩАТА КНИГА, А НЕ В НАЧАЛОТО Й, ТЪЙ КАТО:

първо — искахме да разкрием на читателите кой е Джо Алекс едва след като те са прочели романа;

второ — предпочитахме да им представим автора, след като те вече имат впечатление за него и за творчеството му (донякъде) от прочетения роман;

трето — това подреждане ни беше подсказано от композицията на самия роман.

И така,

Джо Алекс е псевдоним на полския писател и преводач **Мачей Сломчински**. Той е роден на 10 април 1920 година във Варшава. Баща му е поляк, майка му — англичанка, а баба му — ирландка. Завършва средното си образование в родния си град. По време на войната се включва в борбата против хитлеристките нашественици. Арестуван, Сломчински е хвърлен в затвора „Павяк“, а по-късно е откаран на принудителна работа в Германия. Там той успява да избяга и да достигне до вече освободените райони на Франция, където постъпва в американската армия. През 1947 година се завръща в родината.

Литературният му дебют е на страниците на лодзкия седмичник „Тиджен“ с „Балада за готвача и писателя“. През 1947 година издава военно-приключенските романи „Приземяваме се на 6 юни“ и „Задачата на поручик Кент“. Следващата година излиза криминалният му роман „Сива сянка“. По същото време Сломчински пише и книги за деца, а по-късно проявява интерес към драматургията. Неговата пиеси „Побърканият рицар“, „Хелюу, Фреди“, „Нашите момичета“ и „Самота“ имат успех не само в Полша. Последната пиеса, отразяваща съдбата на хвърлените в затвора в Тайван полски моряци, става събитие в театралния живот през 1956 година. От прозаичното творчество на Сломчински от този и по-късния период, трябва да се отбележат сборниците с разкази „Разкази за личните неща“, „Разкази за далечните пътища“, „Пороен дъжд“, „Разкази“, както и романът за деца „Маршът на оловните войници“. Към детско-юношеската аудитория е насочен и четиритомният историко-приключенски роман „Черните кораби“.

Трудно е да се степенува творчеството на един толкова плодовит, толкова ерудиран и с толкова широки интереси творец. Все пак ще

рискувам да поставя на трето място по постижения и популярност онзи дял от творчеството на Мачей Сломчински, за който вече стана дума. Обаче трябва да призная, че трудно може да се определи кое от другите две направления трябва да бъде поставено на първо място, тъй като те достойно си съперничат и успешно се конкурират. Става дума за преводача на английска литература Мачей Сломчински и за авторите на криминални романи Джо Алекс и Кажимеж Квашневски (респективно — за преводите на Джеймс Джойс, Уилям Шекспир, Бен Джонсън, Луис Карол и др. на полски език и за криминалните романи, за които авторът често е определян като „класик на жанра“, и е сравняван с писатели като Агата Кристи, А. Конан Дойл и пр.).

Внимателните читатели на тези редове вероятно са забелязали, че става дума за един човек и за две направления в творчеството му, а се споменават три имена. Разрешението на загадката е просто — Мачей Сломчински пише криминални романи, чието действие се развива в Англия, под псевдонима Джо Алекс, и криминални романи, чието действие се развива в Полша под псевдонима Кажимеж Квашневски. И едните, и другите се характеризират с прецизно конструирана криминална интрига, с логично изградена и разрешена загадка, както и с живи, колоритни, запомнящи се образи. Сред тях изпъква, разбира се, Джо Алекс — популярен автор на криминални романи. По време на Втората световна война той е бил летец и се е сражавал против германците заедно с Бенджамин Паркър, който остава негов приятел и след войната, започвайки работа като инспектор в Скотланд Ярд. Сред постоянния персонаж на хрониката за Джо Алекс е и Каролайн Бейкър — млада археоложка, на която специалистите подсказват блестяща научна кариера. Освен това тя е хубава, интелигентна, от добро потекло, не особено богата, но с богати роднини, с една дума — типична еманципирана млада англичанка, добра партия за всеки позастаряващ ерген. Не е без значение и това, че тя е влюбена в Джо Алекс (и той в нея!), но по една или друга причина все не се стига до решаващия разговор между двамата и евентуален брак. Сюжетната нишка, отразяваща личните отношения на Джо Алекс, е доста епизодична, но важна, защото придава на главния герой индивидуални човешки черти, които при това претърпяват развитие в отделните книги.

Вече определих романите за Джо Алекс (с автор Джо Алекс) като хроника. Мисля, че няма да бъде пресилено да се каже, че отделните книги приличат на епизоди от „сериал“. Това впечатление се създава у читателя не само защото се описват приключенията на трима постоянни герои, но и поради някои особености на композицията. Например в един от романите самият Джо Алекс пояснява, че всяка негова книга започва с изречение, в което фигурира името Джо Алекс. Подобна е и схемата, по която се развива криминалната интрига — обикновено Джо Алекс се заема със случай, който не е лъжица за устата на Скотланд Ярд. Обикновено той разследва случая заедно със своя стар, верен, добър приятел Бен Паркър и обикновено Паркър, който всъщност не е глупак (въпреки че е служител на Скотланд Ярд — тук Алекс се различава от Конан Доил), видимо остава на заден план. Заглавията също са обединени от общ белег — всички те са цитати от старата английска и чужда литература.

На всяка цена трябва да се отбележи и още една характерна особеност на криминалните романи на Джо Алекс — великолепното познаване на реалните в Англия. От героите и техните отношения до интериора и фона на престъпленията лъха автентичност най-чиста проба. Несъмнено тя се дължи на произхода и семейните връзки на автора с тази страна, но същевременно — и на неговото съвършено познаване на нейния език и литература, както и на атмосферата, която в книгите му е толкова „английска“, че ако някой не знае кой се крие зад псевдонима Джо Алекс, би приел книгата и нейния автор за оригинален продукт „мейд ин Албион“.

Сред заглавията, които Мачей Сломчински е издал под псевдонима Джо Алекс, са: „Ще ви кажа как умря“, „Смъртта говори от мое име“, „Ти си само дяволът“, „И над морето го преследвах с полет тих“, „Нарушеният покой на господарката на лабиринта“ и „Адът е в мен самия“. Някои от тях са претърпели повече от петнадесет преиздания, а общият им тираж отдавна е надхвърлил един милион. Под псевдонима Кажимеж Квашневски Сломчински е написал; „Смъртта и Ковалски“, „Престъпник и момиче“, „Наредете на актьорите да повторят убийството“, „Тъмната пещера“. Три от тези романи са пренесени на екрана.

„... И над морето го преследвах с полет тих...“ е първото произведение на Джо Алекс, преведено на български език. Надявам се,

че оценката на българските читатели ще съвпадне с мнението на писателя Йежи Шеверски, също автор на криминални романи, изразено в една негова рецензия за книга на Мачей Сломчински — Джо Алекс: „Както навсякъде в романите на Джо Алекс, и тук криминалната загадка е конструирана от автора е умение, граничещо с виртуозност. Нейното разрешение е изключително логично и изключително прецизно...“

Лина Василева

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.